

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ

№ 9

На 29 май 2014 г. се проведе заседание на Обществения съвет към Централната изборителна комисия.

Присъстваха: проф. Емилия Друмева – председател, г-н Даниел Стоянов – заместник-председател, проф. Михаил Мирчев – заместник-председател, Йорданка Бачева, Веселина Кирилова, Божидар Василев, Антоанета Цонева и Галина Асенова.

Заседанието бе открито в 14,10 ч. и председателствано от проф. Емилия Друмева.

* * *

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, аз съм нахвърлила едни идеи и във всички случаи е хубаво да имаме заседания, в които да споделяме, впечатления, констатации, изводи, които са направени. И след този констативен момент вече идва ред на анализите, които предвид опита, който вие сте събрали най-вече на терен, това, което Галина споделяше, Веселина – също, аз имам впечатления и очаквам, че тепърва ще идват още такива констатации. След един анализ, а и повече, разбира се, мисля, че можем едно по едно да обособяваме конкретни предмети, по които да се опитаме да формираме виждане къде има слабост, как може да се избегне тази слабост. Препоръките ни могат да бъдат не само към Централната изборителна комисия, но също и към законодателя. Тоест не сме ограничени, не сме буквално закачени за Централната

избирателна комисия. Даваме си сметка, че нейните членове с летящ старт влязоха направо в изборите и за съжаление констатираме тази неподготвеност на секционните комисии най-вече. Спомням си нашите препоръки за методическите указания, какво липсва в тях. Оказа се, че те почти не са стигнали, има места, до които са стигнали в деня преди това и хората нямат време да ги прочетат, камо ли да ги разберат, да ги научат и прилагат.

В крайна сметка това обучително звено, което е записано в Изборния кодекс, е формирано от някои от членовете на ЦИК. Аз лично имам друго виждане – че това ще бъде нещо постоянно, като училище за избори, което ще се активира периодично. И така го виждах, щом е звено, значи има постоянен характер, в него може да има един-двама члена на ЦИК, но всъщност да има хора от практиката, които да поддържат постоянни семинари – нещо, което понастоящем не е налице.

Лично аз имам още доста констатации.

Това е първата линия, по която мисля, че можем да работим. И една втора линия, която е също важна, да си изясним концептуално нашите функции в един следизборен период. Имаше време на напрежение по подготовката и произвеждането на изборите, сега е време на анализи, на отчитане - в какъв формат ще работим, в какъв ритъм, сме ли в състояние да произведем по-голямо обобщение. Мисля, че има пространство за работа, всичко това да бъде публично изнасяно, споделяно, тъй като има интерес. Лично към мен се обърнаха вече от три медии, аз отклоних, казах, че имаме насрочено заседание, че още не сме готови. Аз наблюдавам известна съдържаност, но още на втория ден агенции, неправителствени организации и други субекти, които са експертни в тази област, като че ли има едно обмисляне, анализи. Това е нормално, но лично аз очаквах по-бърза реакция. В този смисъл и ние ще преценим като срокове, като готовност.

Това е в най-общи линии, което исках да споделя. Имам и конкретни препоръки, но мисля, че е рано за препоръки.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Препоръки към Централната изборителна комисия ли имате предвид?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Към законодателя, към Централната изборителна комисия.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Със сигурност трябва да излезем с някакво становище след изборите за начина на провеждане изобщо на изборния процес, със сигурност и препоръки към законодателя можем да направим. Но е още рано, може би трябва да си разпределим задачите и всеки да каже къде е видял проблемите в изборния ден и да ги обобщим по някакъв начин.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Може би това би бил един добър подход. Вие имате събран материал и можете точно по тези въпрос – да кажем, за вида на бюлетината, за машинното гласуване, за конкретни въпроси да направите едно изложение на констатации и съответно да се формират препоръки. И както и досега е било, нашият Обществен съвет държи и на индивидуализацията на участниците, тоест те са членове, но едновременно с това представляват и своите организации, така че това е проява както на Обществения съвет, така и на неговите участници поотделно.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Аз също бих подкрепил, може би следващата седмица всяка организация ще има готовност да си направи обобщени своите предложения. И е правилно да направим може би по-разгърнато заседание, така че да ги обобщим и ако може, да се върви към единен материал. На фона на този единен материал вече всяка организация допълнително да акцентира, ако иска, или пък ако не е съгласна с някои неща, да ги каже.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Аз предлагам да изискаме от ЦИК информацията, която се прави от ГД „ГРАО“ за нарушенията в гласуването. Нали ГРАО прави някаква проверка за установяване на нарушения, дали може да изискаме тази справка.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още е рано за такава справка.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Още няма такава справка и в ЦИК.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: И за резултатите от машинното гласуване – как е протекъл експериментът и какъв е резултатът от него. Аз лично нямам наблюдения за машинното гласуване.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Аз имам три питання от страна на ЦИК. Първо, един от въпросите, който оживено се обсъжда и вероятно ще бъде в дневния ред на заседание, е как да се регулира практиката с наблюдателите. Защото всички знаем, че имаше много тежък проблем с участието на наблюдателите в тези избори. И като законодателна практика, какви законови промени да предложим, и като някакви форми на контрол върху подготовката на наблюдателите. В момента ЦИК няма никакви правомощия да прави друго, освен да ги регистрира. Но се видя, че огромната маса от тези хора (въобще не говоря за наблюдателите на тук присъстващите организации) не бяха наблюдатели. Аз лично бях в няколко общини в изборния ден, където се натъкнах на това, че повечето наблюдатели изобщо не знаеха от коя организация са наблюдатели, не бяха в състояние да разберат разликата между гражданска организация и партия, която съобщават, че удостоверенията за наблюдатели се вземат от шабовете на партиите по места, което би трябвало да е абсолютно недопустима практика. Имаше случаи на застъпници с удостоверения за наблюдатели, а баджът им е за застъпник. И обратно – хора с баджове за наблюдатели и удостоверения на застъпници. Тоест достатъчно много свидетелства за това, че наблюдатели са използвани от партиите в тази кампания през граждански сдружения като прикрита форма на застъпничество в по-мекия вариант, а ще си позволя да изкажа подозрението и като форма на закупуване на гласове.

Би било много полезно и Общественият съвет, и ЦИК да обсъдят този проблем и да излезем с някакви предложения към заинтересованите институции да имаме някаква приемлива регулация, която да ограничи възможностите за подобни злоупотреби при следващи избори. Пак ще повторя, тук изобщо не става дума за наблюдателите на утвърдените граждански

организации, но компрометирането на имиджа на наблюдателите засяга и тях. Наблюдател започва да става лоша дума в публичното пространство.

Това е единият проблем, който искам да поставя.

Следващият. Споменах при последната ни среща, в ЦИК се възприе и мисля, че взехме и протоколно решение да поканим Обществения съвет на едно съвместно заседание. Тук се изрази мнението, че то ще бъде по-ефективно, ако бъде само с ръководството на ЦИК. Ако може, изработете становище по този въпрос и ако имате предложение за дата, аз да го внеса на заседанието на ЦИК, което започва след малко.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По конкретни въпроси или общо след изборите?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, конкретни въпроси несъмнено трябва да има, но това допълнително трябва да можем да обсъдим. Основната идея е да подобрим взаимодействието между Централната избирателна комисия и Обществения съвет, тъй като това беше проблем, който постави и самият Обществен съвет, и многото организации към него. Сега е моментът, като поспадне напрежението, да се опитаме да го направим.

И третият казус, който искам да поставя пред вас, е конкретен. Постъпило е заявление от един от получилите право на избор кандидати за членове на Европейския парламент да оттегли кандидатурата си.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Един от избраните.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, от избраните. След обяд ще обсъждаме този казус. Също споменах неофициално пред няколко колеги от Комисията, че е добре, ако Общественият съвет вземе отношение по принцип към казуса, сред които беше и председателката на ЦИК. Става дума за следното. Няма ясно уредена в закона процедура, не са ясни две неща. Първо, от кой момент един кандидат се счита за приключил с участието си в изборите – дали от датата, в която ЦИК обявява решение за

приключване на изборния ден, или от датата и часа, в който ЦИК обявява избраните кандидати, за което има 5-дневен срок. Вторият въпрос е коя е институцията, пред която следва да се подаде заявление за отказ - Централната избирателна комисия или Европейският парламент. И третият въпрос, дали всъщност са приложими две процедури в зависимост от това дали кандидатът се оттегля по време на кампанията, което би могло да стане и би трябвало да стане пред Централната избирателна комисия и респективно кога хлопва мандалото, образно казано, или кандидатът се оттегля, след като вече е получил право да бъде член на Европейския парламент. Няма разписана процедура и с решението си Централната избирателна комисия всъщност ще предложи някаква практика, която да следва. Затова казвам, че е добре да вземем решение по принцип. И всяка помощ, всяко становище на Обществения съвет би било полезно в дебатите, които предстоят. Просто ако желаете да обсъдите този въпрос, ще информирам Комисията за становището на Обществения съвет. Мога да ви кажа името, не е тайна за Обществения съвет, става дума за Делян Пеевски. Тук има следният детайл – че се очаква и други кандидати да пожелаят да се оттеглят. Това може да стане, след като Централната избирателна комисия обяви решението си, което трябва да стане най-късно утре. Така че е важно дали имаме една и съща процедура преди обявяването на решението и след него.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това не е ли същата процедура на оттегляне както е при българските депутати? Избран си, отпадаш и тогава идва следващият.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, ясно че е следващият, в това спор няма. Въпросът е къде се обръщаш. Българският депутат, когато се оттегля, се оттегля в парламента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако е положил клетва. За Европейския парламент трябва да се види правилникът му.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не е ясно Централната избирателна комисия има ли право. Някой подава оставка, но изборът е

приключил, той е получили вота на хората, има ли право ЦИК като организация да оттегли кандидатурата му по негова молба, без това да е направила институцията, за която е получил мандат.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Тук има два момента на фактическия състав. Единият е доброволното волеизявление на избрания кандидат. Всички останали процедури са формални.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но това дали е достатъчно? Например по българското право, ако е встъпил в длъжност, трябва да го освободи парламентът.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Проф. Друмева, а каква е хипотезата, когато народен представител е избран, но не се закълне? Нали ЦИК взима наново решение, че влиза следващият и тогава той се кълне?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Националният парламент трябва да го освободи. Той е избран, не е встъпил в упражняване на мандата, но е заел мястото. Има решение на Конституционния съд от 2001 г.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: И трябва събранието да решава, така ли? Без той да е подписал клетвения лист? То фактически няма събрание към този момент. Например, избират ме мен днес, утре решавам, че няма да съм депутат, но междувременно се конституира събранието, то още не е започнало работа. Какво става? Не взима ли ЦИК решение в резултат на моето волеизявление, че влиза следващият и той подписва клетвен лист? Аз мисля, че има такава хипотеза и това са неща, които са се случвали.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Случвали са се, но по българското право трябва парламентът да те освободи. Не знам обаче дали това е правилото в Европейския парламент или оставката е достатъчна.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Добре, да попитам от какво се отказва господин Пеевски?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Отказва се от възможността да стане депутат, той още не е депутат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Изборният ден го облича в депутатство.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Зависи какво решение искаме да вземем – дали да не затормозим политиците и да им кажем, че нямат право да се отказват, след като са обявени за избрани.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Но решението още не е взето, утре ще се вземе.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Защото това решение се взема пет дни след изборите. Обявявате ги за избрани и те са избрани, какво има тук да мислим?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Става въпрос за имената.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Момент, тук вече е моментът, в който сме във Варна: имаме решение за броя на мандатите, но нямаме решение за лицата персонално. Сега имаме една хипотеза какво се случва в този случай, както е в момента – има подадено заявление, но няма решение за избрани персонифицирани имена? Какво ще стане след като ЦИК обяви имената персонално?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: И можем ли да приложим различна процедура?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Във всички случаи трябва да изчакаме Централната избирателна комисия да обяви имената и ЦИК сигурно ще го направи. Тоест преди да е обявила имената ЦИК изборите нямат резултат.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Но ние имаме заявление.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Добре, да попитам нещо. Ако Пеевски си изтегли заявлението, какво става?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Той е избран.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но сега депозира, че иска да си ходи, а утре депозира, че не иска.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То е още нищо, това заявление виси. Той нали така се изтегли и от парламента.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Точно това казвам, че той всъщност не беше депутат, пък си изтегли заявлението.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това единствено е негово волеизявление, което в случая засяга само него.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Но съгласно Изборния кодекс докато не бъдат обявени имената, не са избрани официално, нали така. Имаме решение за мандатност по партии, но нямаме решение за личности.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Обаче, ако влязат в тези имена, които ЦИК ще съобщи, пълномощията им са възникнали от изборния ден. Това е по решението на Конституционния съд.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Именно, ние можем ли да отнемем тези пълномощия? Имаме ли право изобщо?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вие не ги отнемате. По негово искане те се прекратяват. Но се прекратява нещо, което е възникнало, то е възникнало в деня на изборите. Въпросът е дали ЦИК го прави или Европейският парламент.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: По общите правила няма такова положение правилата за изборите в една страна да важат за Европа. Дори Европейският парламент не се е свикал още.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Добре е да погледнем правилника на Европейския парламент.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Но правилата за Европейския парламент ще важат от момента на свикването му. Няма уредена хипотеза и те не вмесват в националното законодателство кое лице да отиде в парламента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако нямат уредба, значи се прилага нашето законодателство.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Но все пак има някаква уредба на общоевропейски избирателни практики при избор на членове на Европейския парламент.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, това са директиви, това не е стабилно право.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Най-малкото изборният ден се посочва от Европейския съюз.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Изборният ден – да. Ще поръчаме да ни донесат действащия правилник на Европейския парламент да го видим.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ако можете да помогнете на Комисията по този въпрос, би било добре.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Проф. Друмева, а какво става, ако се откаже депутат, следващият ли влиза?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тук е съвсем ясно разписано.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Въпросът е там, че ако отказът е пред институция, която не е оправомощена да го освободи, той може да се откаже от отказа си в някакъв момент. Не съм юрист, но е важно да вземем едно принципно решение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Много ми харесва дискусията, но помагайки на ЦИК доброволно за пореден път, изместваме темата за това какво правим ние.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Добре, спирам да ви преча.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ние разсъждаваме по темата, мислим гласно в момента.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, аз в момента не мога да дискутирам този случай. Наистина не знам правилата на Европейския парламент, редно е да се провери и след това съответно можем да изкажем мнение. Но в момента продължаваме да гадаем и да спекулираме с правни термини.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Записваме това. Виждаме уредбата, тя в случая е само за Европейския парламент. Защото малко можем да наложим и съответно за националните парламентаристи. Ще положим усилия и ще проучим въпроса. Поръчахме и разчитаме, че ще получим тази информация.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Добре, ще ви оставя за половин час и ако имате нещо за Комисията, ще се върна отново.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Дали по аналогия ще приложим правилата за местния парламент, независимо дали е за Велико Народно събрание или Обикновено Народно събрание, които казват,

че органът трябва да се конституира и пред него да се подаде оставката. И тогава ЦИК формално взима решение и обявява следващия за избран. Което означава да чакаме да отиде в Европейския парламент там да се откаже и тогава да се приложи тази процедура. Но без тези правила на Европейския парламент гадаем, губим си времето.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И то закачката е в чл. 391, който изрежда хипотезите за материално-правните основания, при наличие на които като ефект има прекратяване пълномощията. Първата хипотеза е подаване оставка пред Европейския парламент. След това смърт, неизбираемост или несъвместимост. Намесва се Европейският парламент.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Законодателят не е дал правомощия на ЦИК да приема оставка.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Точно така, ЦИК досега само и единствено констатира факта.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва да видим 2007 г. и 2009 г. – Закона за избиране на народни представители в Европейския парламент.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Извинявайте, но на мен вече ми омръзна. Идва някой и почва да ме моли за нещо, измества целия дневен ред. Има други важни неща, които трябва да си говорим, но ние като добрите деца си напъваме мозъците. Дайте да си имаме уважение, те нямат уважение към нас, ние сега да си губим времето. Няма да стане!

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Моето предложение е да го пускат като избран, а оттам нататък той да си обжалва пред Върховния административен съд решението на ЦИК. Какво ще се занимаваме сега с Пеевски и неговите волеизявления? Избран ли е? Избран е! Обявяват се имената на избраните, оттам нататък той отива и обжалва решението. Защото в момента каквото и да се реши, ще се създаде казус, защото аз съм склонна да мисля, че ще могат други да

атакуват това решение на ЦИК. Ще има спор кой е заинтересован, кой не е. Според мен той е избран за депутат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма спор, че е избран.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Като ходиш на избори, ще станеш депутат. Избран си за депутат, правиш кампания, отиваш ставаш.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Изборният ден те облича в депутатство.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В смисъл, това вече е и задължение, не е само право.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, може ли да спрем? Член 391 изрично посочва хипотези, в които може да се напусне Европейският парламент.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Според мен защитаваме интереса на гражданите като Обществен съвет.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Интересът на гражданите какъв е? Стабилитет на закона. Законът не урежда тази хипотеза, която е възникнала в момента, ерго, ние не можем да вземем решение, спазвайки закона.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е вече право на Европейския съюз, аз така го виждам.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Имаме правен вакуум, моля ви да спрем тази тема. Имаме много по-сериозни проблеми да дискутираме и обсъждаме в близките дни.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То е тема за мислене, не е толкова правен въпрос.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: За да затворя темата, отново се повтаря хипотезата, в която ние предупредихме за подписите на „мъртвите души“ в избирателните списъци и реагирахме адекватно, обаче никой не взе предвид нашето мнение по въпроса. Можем да кажем, че дискутирахме, обсъдихме и препоръчахме на ЦИК да спазва закона.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Който е избран, избран. Оттам нататък той да си защитава сам интереса по съдебен ред, ако смята,

че има нарушение. Ако питаме хората на улицата, какво ще ни кажат? Избраният депутат трябва ли да се откаже два дни след това?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, то е укоримо, неморално. От тази гледна точка е силно укоримо, защото за какво правим изборите?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е типичен балкански манталитет. Някъде да сте чули друг европейски депутат да се е отказал?

ГАЛИНА АСЕНОВА: Не сме чули, но това не значи, че няма.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Проблемът в тази работа е, че те имат чувството, че този мандат могат да го прехвърлят към някого. Както той каза в изборната нощ: „Аз отстъпвам моето място на...” Те са те избрали, а ти отстъпваш мястото на някого! Това е порочна идея! Някак си нещата стават супер профанни!

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това опорочава изобщо смисъла на политическия процес и на избора.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нека всеки от нас положи усилия по този въпрос, в което съм сигурна. В 2001 г. има решение и там е безспорно, че от деня на избора възниква пълномощието на депутата. Това спокойно важи и за европейски депутати. Но след като законът казва, че оставката се подава пред Европейския парламент, ни задължава да погледнем и какво казва правилникът на Европейския парламент, въпреки че новият парламент може би ще си изработи нов правилник или ще гласува най-малкото правилата. Но така или иначе, трябва да се ориентираме. Също да погледнем законите от 2007 г. и 2009 г. и ще се получи картината.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Да вземем решение относно това съвместно заседание с ЦИК и как ще се събираме оттук нататък.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, да се съсредоточим върху начина, по който ще действваме оттук нататък. Мисля, че си дължим едно заседание преди да правим съвместно заседание с ЦИК, да се обединим около „едри” положения, които, първо имат констативен характер, и след това вече – препоръки. Но кои са в едър план констатациите, които ние формираме и изказваме? Мисля,

няма нужда да е дълго и подробно, достатъчно е да бъдат набелязани две, три, пет такива констатации. Тоест да направим някакви сближени разбирания и едва тогава сме готови за такова съвместно заседание, което не значи, че отделните членове няма да изразяват свои мнения.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Тъй като предложението за съвместно заседание идва от ЦИК, трябва да решим дали да бъде само с ръководството или с целия състав на ЦИК.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: На предишното заседание, когато проф. Друмева я нямаше, обсъждахме тази хипотеза, господин Томов беше тук и тогава аз предложих ние да обсъдим дали искаме среща само между ръководствата, защото имаше технически въпроси, с които не искаме да занимаваме цялата комисия.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Да, но те са в общия контекст. Най-добре е да се срещнем с всички.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Като ние определим дневния ред. Тоест ние да кажем какво искаме да обсъждаме. И до следващото заседание всеки от нас да си даде предложенията за този дневен ред на съвместното заседание плюс общата организация на изборите. За да можем да направим на следващото наше заседание обобщение, препоръка и оттам нататък да обсъдим и окончателния проект за дневен ред, който да предложим на ЦИК, и да им предложим и дата.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Очертава се не по-рано от средата на м. юни, дори може би втората половина на м. юни, за да можем ние да сме направили нашите констатации, да ги обобщим, доколкото е възможно, да ги споделим, да ги изложим пред ЦИК и да имаме и конкретни искания от ЦИК.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: И в такъв случай остава да видим кога ние ще се съберем.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Точно така. Според нашата готовност. Мисля, че и обществото очаква, тъй като въпросният контингент наблюдатели се компрометира в тази си множественост, да има едно открояване на тези, които са професионали, експерти с

такъв статут. И не затова, че беше изрично казано от представителя на ЦИК, а мисля, че това е нещо, което всеки от нас го има предвид, че се налага едно прецизиране на правната уредба на статута на наблюдател. Да може да се открие професионалният наблюдател, този, който подпомага, който върши истинска работа, както досега, от това, когато няма уредба, когато превратно се възприеме една възможност. Това също е една следваща тема – за статута на наблюдателя. Мисля, че тук нашите членове най-добре могат да го очертаят, но това е една по-нататъшна тема за законодателя. Задължително обаче трябва да се запише.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Мисля, че това е въпрос на една задълбочена дискусия от два часа. Веднага мога да ви кажа, че ще ми бъде много весело, ако Карлос Контрера от ВМРО, председател на едно от сдруженията, наблюдаващ изборите се появи тук.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това правило в закона ще се ограничи. Това е профаниране на законовата уредба.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ако искате, веднага мога да ви предложа, давайте да приемем бързо процедурни изменения в правилата на Обществения съвет, ето сега както сме тук, имаме кворум, да ги приемем и да ги внесем за одобряване в ЦИК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За да препятстваме нарастването на състава, защото примерът, който даде Даниел, той вече е бил наблюдател на избори, той покрива изискването на закона и може да си подаде молба в ЦИК да бъде включен в състава на Обществения съвет.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Нали виждате, че колкото и голям състав да има, ние сме едни и същи постоянно работещите.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има едни четири организации, които имат между един и двама наблюдатели. Списъкът е абсолютно парадоксален.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Аз имам малко по-различно становище по отношение на наблюдателите от това, което току-що се изрази, защото не виждам как с промяна в правилника бихме могли да

променим правото, което Изборният кодекс дава на всички тези, които са регистрирани като наблюдатели. В смисъл, ние в нашите правила бихме могли да въведем някакви изисквания към тези организации, което ще ги обрмени малко с работа, но в никакъв случай не можем да им забраним да станат членове. Затова от тази гледна точка считам, че е по-редно ние да направим крачката, ако считаме себе си като хора, по-ангажирани, с по-голям опит и да изпратим от името на Обществения съвет едно писмо към всички наблюдатели, от една страна, да се включат в Обществения съвет, и от друга страна, да споделят с нас своите наблюдения. Да ги призовем да ни изпратят по един доклад за изборното наблюдение.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но те ще кажат, че тяхната методика предвижда да няма доклад и се приключва всичко.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това би било една удачна форма за подкрепа на това колко е необходима законова уредба, която да създаде по-тясна рамка и повече изисквания към това да бъдеш наблюдател. Тоест, че всъщност тези наблюдатели от 36 организации, стотици хиляди, те не произвеждат такъв доклад.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: А може ли да предложим да се запише в закона: наблюдението завършва с доклад, който се публикува на страницата на организацията? И толкова!

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Някъде трябва да се изпраща.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Между другото, това е много рационално. Щом ползваш права, ти трябва да имаш и задължения. Това е много хубав критерий за отсяване.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Тези доклади да се изпращат на ЦИК и тя също да ги публикува.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, това е материал източник на информация. Това можем да го направим в рамките на няколко дни, да формулираме, че Общественият съвет се обръща към всички организации, които регистрират наблюдатели, да представят в Централната избирателна комисия доклади за наблюдения, констатации. С което всъщност осмислят своето съществуване и

действия. И някак си ще се чуе гласът на Обществения съвет. Защото законът не изисква от тях такъв доклад, ние го изискваме.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да ги помолим, да апелираме към тях. Това ще бъде добра основа да направим предложение за законодателна промяна, пък законодателят ще прецени. Между другото, най-шармантната схема, която спрямо наблюдателите научих вчера, и тя е следната. Рекрутираш много наблюдатели предварително, имаш им имената, ЕГН-та, всичко, по някакъв начин си обвързан с тях. Купуваш цялата тази мрежа, като на тях им казваш, цената ви е примерно 30 лева. Отиваш при тези, които имат нужда от такива гласове и контрол и им казваш: имам цяла мрежа ето тук, цената е 60 лева. И от маржа изкарваш 30 лева. Тези наблюдатели, които показаха последно, са точно такава мрежа – първо рекрутирани от други наблюдатели, които са регистрирани тук, препродадени на другата мрежа, обаче парите излезли на червено, защото купили първите за 60 лв., договорили се с другите за 40, а накрая им платили по 20 лева. И сега е мъка, защото финансовата схема не излиза. Това е по някакъв начин възмездие, но тези гласове са отишли за някого. Просто това е фантастично, това е схема за купуване на гласове на много равнища, които работят. Знам това от истинския им сайдер, който не ме е излъгал.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ти повдигна много важна тема, която трябва да се постави на вниманието на Обществения съвет, а именно купеният вот и контролираният вот. Мисля, че ние също трябва да вземем някакво отношение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Несъмнено. Преференциите – също. Това една тема, която се превърна в гвоздея. А разяснителната кампания се оказа на дъното.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Спомняте ли си този плакат, за който ви говорих, който така и не се появи, макар че ме помолиха да го измисля. Говорих с госпожа Мусорлиева и я питах какво става с плаката, ще го има ли по улиците, ще го има ли пред изборните помещения, хората не знаят. Никакъв отговор не получих. А знаете

ли какво объркване е настъпило в главите на всички? Хората смятат, че важи правилото, че ако не сложиш преференция, гласуваш за първия, че подкрепяш цялата подредба.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На практика е така.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не точно! Защото в нашите правила, ако ти подкрепяш първия, при положение че другият може да се качи с 5%, ти трябва да го чекнеш. И кампанията това не го обясни. Голяма част от хората смятат, макар че поддържат първия, но не го чекнали, защото по презумпция се приема, че те приемат подредбата, и настъпват страшни разочарования. Още повече че е объркващо спрямо парламентарните и местните избори, където изрично е записано, че ако не гласуваш с преференция, се брои за първия.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е много объркващо.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Объркващо е, защото не е унифицирана изборителната система. Въвеждаш ново правило, но то работи по два различни начина на различни избори, лоша информационна кампания, която не разяснява тези детайли и голяма част от хората са объркани. Не говоря за 15-15 в момента, говоря за друга част на нещата. Ето например в Реформаторския блок смятам, че подобно нещо се е случило. Не че има значение толкова подредбата, но има хора, които смятат и са били убедени...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На практика се превръща в задължителна преференцията.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Първият може да има по-висока подкрепа по дефиниция от всичките, но понеже те не му слагат чавка, защото приемат подредбата, а пък вторият събира 5%, отива първи. Това според мен хората не го разбраха. Защото и самият клип казва: ако искаш да преподредиш листата, слагаш чавка. Ама то не е точно така.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На практика всеки трябва да слага чавка.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Направо да стане задължителна преференцията.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: И да се помисли за имената, защото числата объркват.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, от разговора, взимаме ли отношение към високия брой недействителни бюлетини? Това на мен ми е болна тема от години. 122 хиляди невалидни бюлетини ми се вижда малко много.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Това е много висок процент.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: 5,2%.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Моят анализ е готов, мога да ви дам данни колкото искате.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, набелязваме въпроси, по които да вземем становище. Но мисля, че обществото очаква нещо от нас. Първо, ЦИК ще иска от нас – не сме длъжни да даваме, но пък от друга страна, като го формираме, можем да изразим становище по това „ами още не съм убеден, ама вече искам да не съм депутат”. Преференциите също са въпрос, по който задължително си струва да имаме позиция и със сигурност можем да я формираме. Защото на всички се харесва да има преференции, тоест нещичко да можеш да размърдаш, но да са ясни правилата. Защото в случая стана недобре.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но пък хората научиха колко вкусно нещо е преференцията.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Другия път няма да е така объркано както сега, това беше просто упражнение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Имам едно питане към членовете на Обществения съвет дали ще ме подкрепят в критиките ми към ЦИК, че не са си обучили добре районните изборителни комисии и секционните изборителни комисии, най-вече тези, които са в затворите и в арестите. Защото отново имам 39 отказа, недопуснати да гласуват.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защо не ги допускат?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Защото те са вкарани в арестите и ние не знаем кои са тези хора и за какво става въпрос. Един-единствен случай, който ми стана интересен. Попитах защо не са го допуснали да гласува и отговорът беше: ами той досега не си е вадил лична карта и ние не можем да му дадем удостоверение от МВР.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, а може без документи да стои в следственото!

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Разбирате ли за какво става въпрос? В тази държава има доказани 39 лица, които са хвърлени някъде и защо стоят, никой не може да каже. Те са граждани за прокуратурата и съда, но за конституционното им право да избират, нищо не се казва.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва да се каже, че разяснителната кампания беше неудачна. Обучителното звено към ЦИК да бъде създадено.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Техническите материали – също. В 90% от секциите пак свърши тонерът, взимаха протоколи, изнасяха извън помещението, ходеха да ксерокопират на друго място.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тоест, колеги, можем да формираме едно общо становище, че имаше сериозни слабости от организационен характер. Въпрос на управление, на организация.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Също в центровете за въвеждане на данните. Когато имаш протокол от 12 страници, първо, сканирането е бавно, защото имаш 12 неща, после въвеждането е бавно, защото имаш много числа. В Пловдив имаше човек получил инсулт, пак имаше тези сцени в Благоевград, в Пловдив – не могат да се предадат бюлетините, просто страшно. Това означава недобро планиране.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И това е само за 17 места, а какво би било за 240.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да, 17, но ти въвеждаш 1400 протокола, трябва ти достатъчен брой компютри, протоколът е по-голям от обикновено. Това изисква едно планиране, не може копи

пейст към предишна ситуация. И хората се изнервиха, просто не издържаха – да отидеш в 6 ч. сутринта и да осъмнеш на другия ден с един чувал бюлетини и да няма къде да го предадеш.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Точно по един час е отнемало на СИК да премине процедурата. Много бавно. Един час на всяка СИК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: А сигурно имате случаи на затруднения в самите секционни изборителни комисии – как са броили преференции и т.н.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Имам данни за неправилно отчитане и изобщо за скриване на гласовете. Това, което се наблюдава от години за ущърб на малки партии и независими кандидати, продължава. Нашата система на провеждане на избори е хронично болна и има хронични недостатъци, възпроизвеждат се едни и същи грешки.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Секционните комисии не познават това Решение № 44-ЕП за преброяването на преференциите. Ние ги питахме, те не знаеха. Не знаеха за решението за сгъване на бюлетината пред тях, ние сме ги обучавали на място. Аз такава изборна администрация виждам за първи път. Методическите указания бяха получени заедно с изборните книжа, никой не ги е чел. Нали не очакваме от тези хора да влязат в интернет и една седмица преди това да се обучат. Практически всичко беше по някакъв инстинкт, колкото и да са добронамерени тези хора, защото ние срещнахме добронамерени хора, искат да свършат работата си, даже се вслушваха в съвети. Но нямаха идея за какво става въпрос!

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, в продължение на това, което Антоанета казва, аз слагам на масата да помислим за едно по-дългосрочно предложение за изборна администрация по места. Централната изборителна комисия е държавен орган сега с последния кодекс, но на практика ЦИК няма администрация. Вярно, стаите са пълни, обаче администраторката е само една. А като се отвори сайтът на всяка област, 28 области, 31 изборни района (София и Пловдив са съответно 3 и 2 района), практически районът

съвпада с областта. Избори има постоянно, всяка година ще имаме ако не избори, то местни референдуми, и аз се замислям върху това в рамките на изборната администрация да се направят някакви преструктурирания, в резултат на което да се обособи едно постоянно изборно звено, звено за избори в областните администрации, които да имат служебното задължение да преглеждат списъците, постоянно да ги актуализират, да осигуряват копирни машини и т.н. А секционните избирателни комисии да се формират само от представители на партиите, които какво разбрали, какво не разбрали, обучени недообучени, но изборното звено да извърши основната работа. Това е като споделяне.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ако мога да споделя едно мое 24-годишно наблюдение, основната сърцевина в изборния ден, ядрото, това са членовете на секционните избирателни комисии. Там е всичко.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това го знаем, защото те броят гласовете и пишат протоколите. Те създават базата данни.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Истината е, че член на комисията в изборния ден не може да бъде човек, който не е преминал обучението и му е издаден сертификат. Те задължително трябва да минат през обучение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ето една препоръка: обучителното звено към ЦИК, което трябва да е постоянно действащо, да провежда постоянни обучения на участниците в изборния процес.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но тези членове на СИК не са постоянни, те се формират преди изборите.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Аз подкрепям изключително Вашето предложение за създаване на администрация към областните администрации. Те имат достатъчно административни бройки. Защото създавайки такава администрация, тя ще може да има пряк контакт с всички секционни избирателни комисии в малките населени места, касаещи изборния район. Обучителното звено към ЦИК не е достатъчно да направи контрола и да обучи всички

секционни изборителни комисии. По този начин може да се упражни всякакъв контрол – тогава, когато има такава администрация в областните градове, най-вече и обществен контрол. И може да се търси отговорност от тези служители в тази изборна администрация в съответния район защо няма обезпечена копирна техника, хартия.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На равнище област, където държавата присъства. И то малки звена от по трима души, не виждам потребност да са повече.

ГАЛИНА АСЕНОВА: На някои места ги има всъщност тези звена, неформално. И не са към областна администрация, а тъй като двама от членовете вече трета РИК са постоянни, те самите, щом се насрочат избори, веднага започват да си правят сценария. Така че има такива хора.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но те не са държавни служители.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Да, те са на частна практика в повечето случаи. Но друго искам да кажа. Във Велико Търново е казал. Тя е досегашен секретар на Районната изборителна комисия и казва: ние положихме всякакви усилия, обучавахме още преди да започне Централната изборителна комисия с обученията. Получи се така обаче, че два дни преди изборния ден започна усилен промяна на съставите на секционните изборителни комисии. И се оказа, че половината от хората, които ние сме обучавали, или са се отказали, или са отпаднали по някаква друга причина и в деня преди изборите вече имахме една трета или една втора подменени секционни изборителни комисии. Така че този елемент с тежестта също е много сериозен, защото ти в останалото време полагаш много усилия да създадеш изборна администрация, но ако остане същият критерий, какъвто е в момента при формирането на СИК, тогава усилията ти отиват напразно. Просто трябва да се въведе един регистър и да се въведе задължителност към състава на секционната изборителна комисия да е преминал задължително през обучителното звено.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: И да се даде ограничение в подмяната, не може няколко часа преди изборния ден те да извършват промяна в състава на секционната избирателна комисия. Трябва да се обърне внимание на сроковете.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Едно допълнение. Целият проблем в България е, че изборната администрация, въпреки новия Изборен кодекс, се състои в политически квоти. И по тази причина всеки път, при нови и нови избори, при нови и нови разпределения се рекрутират хора по политически квоти. Кое не е проблем, защото ти постоянно трябва да си в някаква динамика. Например какво става сега с един от членовете на ЦИК? НДСВ трябва да излязат и да влязат хората на Бареков. А пък уж е петгодишен мандатът на тези членове. Това е големият проблем – квотно-политическият принцип се бие с принципа за професионален стабилитет. Защото какъв мандат имаш ти от пет години, като зависиш от следващия избор в Европейския парламент?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва ЦИК да направи едно тълкувателно решение как прилага тези разпоредби. И в следващия момент вече трябва да влезе и в закона.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но това е принципът на квотите, което е проблем. Например в Гърция тази администрация се постига, като има определени категории държавни служители, да речем, адвокати, съдии, които просто работят в изборния ден това, те са част от изборната администрация и си го знаят като задължение, като част от техния статут. И не са толкова много. А понеже при нас е на квотен принцип, не можеш да направиш разпределение върху трима, те трябва да са поне пет, седем. Трима души са достатъчни, когато знаят какво правят. А при нас целият проблем е, че ние пазим 20 години този политическо-квотен принцип като свещена крава, защото партиите не вярват на нищо помежду си и доверието е адски ниско в самия процес. И за да се контролират уж взаимно, в крайна сметка имаме изборен процес, който се влошава, влошава и влошава в същата степен, в която се влошава и политическият живот в

България. Казвам защо имаме проблем и той не кореспондира с професионална администрация по никакъв начин.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е принципът, който продължава да стои в закона. Мисля, че и едното, и другото в някакъв момент може да стане. Тоест професионална администрация на ниско ниво, не на централно, на областно ниво не изключва партийното формиране на секционните избирателни комисии и районните избирателни комисии. СИК и РИК са си квотни формации от парламентарно представените партии, които подписват протокола, но всъщност професионалните изборджии ще им подсказват: ето така ще попълните протокола, така ще направите това. Това виждам като бъдеща идея за стабилност. Да има професионална основа, която да създава приемственост, да бъде носител на някакво знание за това как се правят изборите.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Може ли да попитам нещо? Можем ли да заменим думите „изборна администрация” с „технически екипи”? В смисъл такъв, че те не вземат решения, те подпомагат подготовката и провеждането на изборите. И тогава няма нужда от квотен принцип, защото те не вземат решения.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: При тях няма квотен принцип, те могат да бъдат държавни служители. Комисиите си запазват квотния принцип. Тук става въпрос за служители и те могат да са държавни служители. Задачата им да бъде например през три месеца да проверяват избирателните списъци. Тогава ще имат време.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: В такъв случай ще има нужда от промяна в закона.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Естествено, ние говорим за законодателни промени.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Аз говоря на базата на сегашното законодателство да се създадат такива екипи.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, трябва да се измени законът.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз имам още едно предложение по линия на професионализирането. Мисля, че е добре да се направи предложение да има промяна в Изборния кодекс. Администрацията на Централната избирателна комисия да се върне към статута на Закона за държавния служител, а не както е в момента по трудово правоотношение. Защото това е много ниско ниво. Централната избирателна комисия е независима, държавен орган и т.н., знаете, в последния момент политическите сили се намесиха и леко-леко Законът за държавния служител отпадна и сега всички са по трудови правоотношение. А тук трябва да се изгради администрация на принципа на Закона за държавната администрация с всичките му реквизити – единен класификатор и пр. Това ми е предложението: администрацията на ЦИК да бъде изградена върху Закона за държавния служител.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но тогава пък членовете на ЦИК са по трудов договор.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но те са чрез избор. Аз говоря за администрацията на ЦИК. Защото тук виждам как издъхва ЦИК, защото тя трябва да си създаде капацитет. Е, какъв ще е този капацитет в специализирана тематика, когато не правиш нито конкурс, нито нищо и можеш да докараш всеки. Нямаш йерархия, нямаш задължителна структура на администрацията. Това е моята препоръка: да бъде установено, че администрацията на Централната избирателна комисия се формира на принципите на Закона за държавната администрация и Закона за държавния служител.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако направим препоръка и за областните администрации – също. Защото те са по места, те ще са държавни служители по места.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но за ЦИК според мен трябва дефинитивно да се убедите, защото в момента те още не изграждат администрация. Не че законът ще се промени бързо, но това са важни неща.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Законът ще има ревизия, то е ясно.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Това не може ли да се обвърже с предложението на госпожа Бачева?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, това си е отделна тема. Защото това е нещо по-трудно, това е едно предложение за закон в дълга перспектива, докато това нещо си е просто една уредба в закона и може да се оправи сравнително лесно. Как така понижиха ранга на администрацията тук, това е ЦИК все пак, държавен орган.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, тук направихме прекалено задълбочен анализ, ако това нещо го изпишем и препоръчаме.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: То е важно, защото не може да се вкара в промените в Изборния кодекс, а е изключително смислено.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, мисля, че предложението, което Галина направи, да отправим едно обръщение към всички организации, които бяха регистрирали наблюдатели на тези избори, да представят в ЦИК в срок от един или два месеца доклад. Мисля, че добре би било едно такова послание, с което Съветът показва, че е чувствителен към това изкривяване на статута на наблюдатели. Очакваме до един месец да представят доклад в ЦИК за констатации и наблюдения по време на току-що произведените избори.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Даже можем да кажем „констатации и наблюдения”, да не е доклад, защото е много обвързващо. Но трябва нещо да представят.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защо, може и доклад.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Може да кажат „ние не сме знаели това предварително условие, вие какво искате сега от нас?”. Не искам да ни бламират лесно. По-добре да е някак си по-свободно.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Информационен материал относно констатации и наблюдения.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да не го заключваме в думата „доклад”.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Добре, да представят констатации и наблюдения в ЦИК и в Обществения съвет.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: И предложения за усъвършенстване на изборния процес, ако имат такива. Защото това ги извежда в активна позиция.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Ако решим да бъде изпратено до ЦИК, трябва да уведомим ЦИК.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Хубаво е обръщението да бъде сложено на сайта на Обществения съвет, да бъде изпратено по мейлите на организациите и да бъде уведомена Централната избирателна комисия.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Но да бъде сложено като съобщение на Обществения съвет.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, че ние се обръщаме към нашите колеги, тоест колегиално обръщение.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Едно писмо от Вас, проф. Друмева, до ЦИК да качат на страницата на Обществения съвет това обръщение към всички организации.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Но това е пасивно, в смисъл, това е окей заради публичността, но трябва да има активно действие. Категорична съм, че трябва да го изпратим на техните имейли.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тоест да изискаме от ЦИК. Всъщност това е наше решение: Общественият съвет се обръща към организациите, регистрирали наблюдатели на изборите за Европейски парламент (25 май 2014 г.), да представят в ЦИК в срок от един месец констатации и наблюдения от току-що произведените избори, както и предложения за усъвършенстване на изборния процес, ако имат такива.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз бих стигнала по-далеч, да има още едно изречение: „В случай че организациите не представят горната информация, това ще се взема предвид, ако подават заявления да станат членове на Обществения съвет.”

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Нека просто това да бъде нашият аргумент, когато дойдат и поискат да станат членове на Обществения съвет.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: По този начин ще ги предизвикаме всички да дойдат.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Напротив, ще ги дисциплинираме.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това означава, че всяка една организация, която дори в момента е член на Обществения съвет, трябва да представи същата информация.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Разбира се! Но, колеги, това беше една шега, но може да бъде критерий, когато завалят заявления.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, който не е представил, значи не е сериозен.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Може ли да изразя едно мнение? Мисля, че това, което правим, много ще наелектризира настроението в останалите 22 организации, ще ги настроим силно срещу нас. По-добре е ние, които сме членове на Обществения съвет, да си дадем становища, а пък работа на ЦИК е тя да се обърне към всички и да изиска от всички. За да не се делим ние на тези, които сме вътре, и тези, които са отвън.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Защо да ги настройваме, това е комуникация!

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Само изказвам мнение.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Господин Василев, извинявам се, обаче не може, когато хулят наблюдателите, да ни поставят под обща черта всички, а когато работим, да работим само едни.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Аз искам обръщението да е до всички да дадат информация, но нека ЦИК да изиска тези доклади, не ние.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Има и този момент – другите, които са извън Съвета, да не го възприемат, че видите ли, Съветът иска да консумира и да препише техните наблюдения.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Тогава да ги изпратят на ЦИК.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Може ли да го направим по следния начин? ЦИК и Общественият съвет апелират.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: И ще мине още една седмица, докато получим съгласие.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Нека да остане в протокола нашето предложение: ЦИК и Общественият съвет. По закон все пак има два органа, които отговарят за тези избори.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Нека да го гласуваме това.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Можем да го напишем и да им го дадем. Мисля, че ЦИК ще го харесат.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Между другото, членове на ЦИК ми казаха, че те наистина са в голямо затруднение с тези наблюдатели, защото, казват, ние в един момент спряхме да си гледаме истинската работа, защото трябваше да разглеждаме тези хиляди списъци и отпадналите от тях хора и наново, и наново. Те самите разсъждават по подобен начин и щяха да ни питат какво да правим. Така че би трябвало да подкрепят това.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Когато аз направих това предложение, ако си спомняте, най-напред казах да ги поканим да станат членове на Обществения съвет, така че да не излезе, че ние на второ място ги призоваваме към констатациите и наблюденията им, а ги каним същевременно и да станат част от този орган.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това може да е втората част на изречението.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, да не избързваме. Ако искат да станат, да си подадат заявление.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Има огромен риск в това, защото на всяко заседание ще има различен кворум.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Някои може пък да не искат да станат членове на Обществения съвет.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Те няма да искат, ама ей така, както някои колеги са членове, пък не идват.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Сезгин откакто е рекрутирал осем хиляди наблюдатели, не е идвал на заседания.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Точно така ще стане и с другите.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, нека се консолидираме около текста и да го гласуваме.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Можем да скандализираме всички с едно такова решение на Обществения съвет – че предлагаме промяна в закона всяка организация не повече от...

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, това не работи. Защото въпросът не е в количеството.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, да гласуваме. Предметът на гласуване е: Централната изборителна комисия и Общественият съвет апелират към организациите, регистрирали наблюдатели на изборите за Европейски парламент (25 май 2014 г.), да представят в Централната изборителна комисия в срок до 30 юни констатации и наблюдения от току-що произведените избори, както и предложения за усъвършенстване на изборния процес, ако има такива.

Колеги, набелязахме доста въпроси. Днес е четвъртък, добре би било на следващото събиране да имаме материал поне по един от въпросите, който да разгледаме. Като разглеждането е само в тесен кръг, между нас. Междувременно ЦИК може би ще го реши, но това не пречи ние да си имаме едно разбиране, което по-нататък тепърва ще се развива в законодателството. Най-вече трябва да видим какво казва Европейският парламент, ако нищо не казва, тогава ЦИК трябва да тълкува и да прилага закона. Ако няма друг орган, който законът посочва, ЦИК да прекрати пълномощията.

Това ще го дадем сега на ЦИК с придружително писмо от един ред. Отбелязахме незадоволителна разяснителна кампания, обучителното звено стои като перспектива, нарушения от административен и управленски характер. Тук можем да разсъждаваме какво да предлагаме. Да поискаме и резултатите от проверката на ГРАО. Фактически това, което ще поискаме, е апелът

и второто, че искаме резултати от проверката, извършена от ГРАО, за нарушения по чл. 57, ал. 1, т. 31, която казва, че ЦИК предоставя резултатите от проверката на заинтересовани лица.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: И бих добавила, и резултатите от машинното гласуване, за да знаем как е протекъл експериментът.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Искам да ви кажа, че машината е страхотна. Много приятна работа, направо съм във възторг. Хората проявяваха много голям интерес към машината в секцията, в която гласувах. Участваха 50% и като цяло хората имаха добро отношение. Говоря специално за секцията в „Младост“, нашите наблюдатели казаха, че хората в Ракитово и в други места са се страхували да работят с нея. Но това си е част от експеримента. И ако ще се утвърждава преференцията, с машините броенето на преференциите ще става веднага.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: И ако позволите, в бъдеще да помислим и за задължителното гласуване, защото е абсурд от избори на избори все повече намалява избирателната активност на населението. Оказва се, че в сравнение с парламентарните избори 1 млн. и 70 хиляди са гласували по-малко сега в европейските избори.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: От евроизбори са минус 300 хиляди по-малко.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не сравнявай европейските избори с парламентарните избори.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Непрекъснато намаляват.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Съвсем нормална си е тази активност, не я подценявайте.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: В сравнение с Европа добре се движим.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това е около 40% от реално избираемото тяло.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Защото ти нямаш и истински списъци. Не си знаеш избирателите, пък мериш активност. По-добре

го гледай в абсолютни числа – колко хора са гласували, отколкото какъв процент е това.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, имаме ли някаква готовност да си набележим поне два въпроса, които да разискваме следващия път, за да формираме някакво становище.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Тоест по всеки въпрос ние ще имаме отделно становище, а няма да бъде общо нашето наблюдение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Общото малко трудно ще се формира. Или най-малкото, стъпка по стъпка. Какво бихме могли да обсъждаме на следващото заседание и да имаме ли следващата седмица заседание или когато преценим, че има готовност с някаква обобщена информация?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, аз мисля, че до четвъртък следващата седмица ще имам готовност да представя нашия доклад.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Аз предлагам процедурно 10 юни, вторник, но това да е крайният срок, в който ние да представим по имейла нашето становище по нещо.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: До 10 юни да дадем предложенията си за дневен ред, стиковаме ги по имейлите и това ще ни бъде дневният ред за следващото заседание.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: До 10 юни трябва да имаме готовност с дневния ред за съвместното заседание с Централната изборителна комисия. Те ще искат такова заседание и чакат ние да им предложим датата. Мисля, че ние взехме решение това да стане във втората половина на юни.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Аз подкрепям идеята да имаме заседание на 10 юни и дотогава да имаме един-два предмета, по които да разсъждаваме. Не е необходимо дълги становища, а да кажем, първата част е констативна, състои се от няколко изречения, и след това Общественият съвет прави препоръки за промени в законодателството или пък в практиката на ЦИК. Ако можем по отделен въпрос да направим това.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: може ли да направя предложение? Все пак ако някой, който има повече време от мен, просто да сложи на едно място в една таблица всичките ни предложения на първата среща с тях, от другата страна да чекне „изпълнено”, „неизпълнено”. Това е добра основа за нашия разговор. Защото част от тези препоръки в момента виждам, че прерастват в препоръки и към законодателството. Все пак аз настоявам препоръките, които сме дали в хода на кампанията и не са били адресирани, това да бъде ясно между двете страни. Иначе ми се губи ефективност. Ще го превърнем сега в препоръки към законодателя, но ние имахме неща, които можеха да се направят в хода на кампанията. Спомняте ли си колко много бяха” Да се даде екселска таблица на секциите, да се публикува бюджет, медийни партньори – страшно много неща.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Можете ли да направите Вие един такъв обзор?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не мога. В момента съм много заета, а и нямам всички предложения.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще се вземат от стенограмите.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Стенограмите не са качени.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но ние имаме много ценни предложения, които сега, като се види проблемът, който вече е идентифициран след изборите като съществуващ, се вижда, че е можело да го няма. Ние сме предвидили доста рискове, включително за тонерите. Увериха ни, че имат готовност, резерви, всичко ще е наред. А всички изпищяха в изборната нощ и голяма част от секционните комисии не можаха да си тръгнат с протоколите.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Може ли да попитам за една рискова точка? Какво правим с нашите сигнали и жалби, подадени до ЦИК, които не са качени по надлежния ред? И освен това в еднодневния срок няма нито едно обявено решение. Това са жалби на ниво на ЦИК.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не само нашите жалби, изобщо жалбите и сигналите, които са постъпили в ЦИК, не са качени в регистъра.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има отделни, спорадични. И не е ясно дали има диференциран подход или просто съвсем случайно качват някои неща. Но аз нямам решение по нито една жалба и сигнал, които съм подал. Не може ЦИК да не спазва закона по този начин.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Аз не случайно няколко пъти повдигнах този въпрос и на последното заседание помолихме господин Томов изрично ЦИК да излезе с указание към районните изборителни комисии да приемат сигналите и чрез имейлите си. Не го направиха. Защото се демотивират и самите наблюдатели. Аз това го видях и миналата година. Той тича целия ден, внимава, регистрира някакви нарушения, прави сигнали по надлежния ред и след това няма никаква обратна връзка какво се е случило. И самият наблюдател е демотивиран да работи.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В момента се разгръща кампания против наблюдателските организации и наблюдението изобщо. А ЦИК, РИК и не знам кои си не си вършат работата като реакция на нашата свършена работа.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз тук срещнах следния проблем. Два пъти се обаждах в ЦИК по телефона, защото съм в движение, нямах време да пиша. Казах от коя организация съм, докладвам това и това, искам да регистрирате точен час и дата. При това ставаше въпрос за много сериозни неща. Никакъв рефлекс!

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Щом е сигнал до ЦИК, то няма как да не е за сериозно нещо. Ние имахме случаи, подаваме го по интернет и за да е сигурно, го носим след това и на хартия в ЦИК, за да нямат извинение. И в края на краищата, нито едно решение, нито един отговор. Не може така.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е константна практика.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, беше направено предложение за следващо заседание във вторник, 10 юни, от 14 ч.

Добре е дотогава да има нещо заявено. От Даниел Стоянов вече имаме подаване на информация за протичане на изборите в местата, където лица са лишени от свобода.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Аз също ще имам доклад дотогава.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Добре, отбелязвам, на господин Мирчев, на господин Стоянов. Ще мислим и по всякакви други въпроси.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: И дневния ред за съвместно заседание с ЦИК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да. Аз подкрепям и Антоанета Цонева, че ако отидем на съвместно заседание, трябва да сложим на масата всичко. Защото след това или ЦИК ще ни изпревари, или някой друг. Тоест това, което искаме да им кажем, кратко, стегнато, обобщено, както сега ги набелязахме, а може да възникнат и още въпроси.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: В тази връзка като трета точка в писмото, което сега ще предадете на ЦИК, да помолите отново да бъдат качени всички стенограми до настоящия момент от заседанията на Обществения съвет, за да можем да направим обсъждане и да предложим дата за среща.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Добре, колеги, закривам заседанието.

(Закрито в 16,10 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

проф.Емилия Друмева

Стенограф:

Стойка Белова